

E G Y I S T E N Ü N K
E G Y M A G Y A R H A Z Á N K
U N I T Á R I U S Í R Á S O K

SZERKESZTETTÉK :

ABRUDBÁNYAI JÁNOS
ÉS
FERENCZ JÓZSEF

Dr. szentgericei JAKAB JENŐ KIADÁSA
K O L O Z S V Á R
1 9 4 3

A címlapot Gellérd Imre rajzolta.

Felelős kiadó: dr. Abrudbányai János és Ferencz József.

Nyomatott vargyasi Máté Ernő könyvnyomdájában, Budapest
VIII., József-utca 41. — Telefon: 139—259.

K E R E K K Ö E L Ö S Z Ó H E L Y E T T

A kolozsvári Kossuth Lajos-utcai unitárius templom előcsarnokában vagy egy kerek kő. A kővön elhelyezett emléktáblán ezeket olvashatjuk:

„Dávid Ferenc a hagyomány szerint ezen a kővön tartotta a Torda-utca szegletén 1566-ban, midőn a gyulafehérvári egyh. gyűlésről hazaérkezett, azt a beszédet, melyre az egész Kolozsvár áttért az unitárius vállalásra!”

A történelem a magyar Erdély fővárosává tette Kolozsvár városát, de e város egy kissé mindig unitárius városnak is számított. A világ egyetlen unitárius püspöke itt székel, s a nyugati államok unitárius vezető szellemei gyakori szent parándokutjokon keresték fel ezt a várost. János Zsigmond fejedelem alapította ősi kollégiumunk, teológiai főiskolánk egykoron neves nyomdánk s szenvedésekben gazdag egyháztörténelmünk ezernyi emléke köt minket e városhoz.

E városon keresztül ismerte meg a magyarság az unitarizmust. Dávid Ferenc egykoron új korszakot elindító munkái e város falai között jelentek meg. Utódai közül a magyar élet mezején sokan szántottak mély nyomot; Enyedi György, Szentábrahámi Mihály, Kriza János és Ferencz József életműve ma minden művelt magyar ember előtt ismeretes.

Kolozsvár városában egybeállított unitárius írások a mai olvasónak képet akarnak adni az unitarizmus küzdelmes, de mindig magyar életéről. Történelmünk során, ha megpróbáltatások értek, a harcot megharcoltuk, ha igaztalan támadásban volt részünk, a támadás lepattant igazságunk páncélzatáról, s ha nemrégiben épen e város történetét idéző könyvben egy magát erdélyi írónak tartó

történész kísérelte meg dicső elődeink szellemét saját szelleme sarával beszennyezni, e város kerek kövei mellettünk tesznek bizonyyságot, azokat helyökről elmozdítani, s a multat meg nem törtéنتté tenni nem lehet sohasem!

És még egyet. Az unitárizmus és magyarság mindig egyet jelentett. Ahogyan megindulása idején ő munkált legtöbbet e város magyarrá tételén, közel négyszázados minden esztendeje bizonyysága annak, hogy az unitárius és magyar, a magyar és unitárius egyet és ugyanazt jelentette.

A dévai vár sáncárkában pihennek, kora által meg nem értett, de ma már a magyarság nagy szellemi érték-galériájában méltó helyet elfoglalt Dávid Ferencünk földi porai. Szelleme itt él közöttünk, s visszatükröződik abban az unitárius himnuszban is, melyet Nagy Lajos egykoron kolozsvári kollégiumi tanárunk és egyházi főjegyzőnk, a kolozsvári Mátyás szobor felállításának indítványozója írt halála háromszázados évfordulójára:

Egy istenünk, egy magyar hazánk!

Áldd meg e hont Isten jó Atyánk,

Itt nyertük a szent örökséget

Hirdetni az „istenegységet”,

Itt hazánkban, bérc ölében,

A nép szívében

Vert gyökeret hitünk.

Szent e föld nekünk.

Oh áldd meg hazánk, jó Istenünk!

A mult élő kövei közül kiemelkedő írások szellemének bizonyyságtevése mutassa az utat a ma és a jövő magyarságának egyaránt.

Kolozsvár, 1943. Pünköst havában.

Abrudbányai János dr.

Ferencz József.